

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо
регулювання праці домашніх працівників

Верховна Рада України п о с т а н о в л я є:

I. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1. У Кодексі законів про працю України (Відомості Верховної Ради УРСР, 1971 р., додаток до № 50, ст. 375, із наступними змінами):

1) у частині першій статті 36:

у пункті 3 слова „власника - фізичної особи” замінити словами „фізичної особи, яка використовує найману працю,”;

доповнити пунктами 10, 11 такого змісту:

„10) смерть фізичної особи, яка використовує найману працю, або набрання законної сили рішенням суду про визнання такої фізичної особи безвісно відсутньою чи про оголошення її померлою;

11) смерть працівника, визнання його судом безвісно відсутнім або оголошення померлим”;

2) у пункті 10 частини першої статті 40 слова „власника - фізичної особи” замінити словами „фізичної особи, яка використовує найману працю,”;

3) у статті 41:

частину першу доповнити пунктами 3¹, 3² такого змісту:

„3¹) вчинення домашнім працівником умисних, протиправних дій, які завдали або могли завдати шкоди життю чи здоров'ю членів домогосподарства;

3²) відсутності домашнього працівника на роботі протягом більш як 5 днів підряд або більш як 10 календарних днів протягом 3-х місяців підряд, якщо ним не було письмово повідомлено та надано підтвердження про поважність причин своєї відсутності;”;

частину третю після слів „розірвання договору у випадках, передбачених частинами першою” доповнити словами „(за виключенням пунктів 3¹ та 3²)”;

4) частину першу статті 43 після слів „крім випадку ліквідації підприємства, установи, організації” доповнити словами „а також

припинення трудового договору з домашнім працівником з ініціативи роботодавця відповідно до статті 173⁶”;

5) у частині першій статті 43¹:

абзац десятий викласти в такій редакції:

„призову або мобілізації під час особливого періоду фізичної особи, яка використовує найману працю;”;

доповнити абзацом одинадцятим такого змісту:

„звільнення домашнього працівника.”;

6) у статті 47:

частину третю викласти в такій редакції:

„У разі мобілізації фізичної особи, яка використовує найману працю, свої обов’язки, визначені цією статтею, вона повинна виконати протягом місяця після своєї демобілізації без застосування санкцій та штрафів.”;

доповнити частиною четвертою такого змісту:

„На власника - фізичну особу, яка використовує працю домашніх працівників вимоги цієї статті поширюються з урахуванням положень глави XI-А цього Кодексу”;

7) у частині другій статті 48 після слова „понад п'ять днів.” замінити словами „понад п'ять днів, крім випадків, передбачених цим Кодексом”;

8) частину четверту статті 49² після слів „вимоги частин першої - третьої цієї статті не застосовуються” доповнити словами „до домашніх працівників, а також”;

9) частину третю статті 62 доповнити пунктом 6 такого змісту:

„6) при необхідності виконання домашніми працівниками невідкладних робіт, якщо це впливає чи може вплинути на нормальне функціонування домогосподарства, а також на життя, здоров’я чи життєво важливі інтереси членів домогосподарства;”;

10) у статті 71:

частину другу доповнити пунктом 5 такого змісту:

„5) при необхідності виконання домашніми працівниками невідкладних робіт, якщо це впливає чи може вплинути на нормальне функціонування домогосподарства, а також на життя, здоров’я чи життєво важливі інтереси членів домогосподарства.”;

частину третю після слів „залучення працівників” доповнити словами та знаками „(крім домашніх працівників)”;

11) у статті 153:

частину другу викласти в такій редакції:

„Забезпечення безпечних і нешкідливих умов праці покладається на власника або уповноважений ним орган, крім випадків укладення між працівником та власником або уповноваженим ним органом трудового договору про дистанційну роботу, а також при використанні праці домашніх працівників

ів (за виключенням працівників, зайнятих на важких роботах, роботах із шкідливими чи небезпечними умовами праці).”;

У частині одинадцятій після слів „При виконанні дистанційної роботи” доповнити словами „або при використанні праці домашніх працівників”;

12) доповнити главою XI-A такого змісту:

„Глава XI-A ПРАЦЯ ДОМАШНІХ ПРАЦІВНИКІВ

Стаття 173². Домашні працівники та поняття домашньої праці

Домашній працівник – фізична особа, яка займається домашньою працею в рамках трудових відносин з роботодавцем.

Домашня праця – це робота, яка виконується на умовах трудового договору (контракту) з метою обслуговування домогосподарства.

Не вважається домашньою працею робота з обслуговування домогосподарства, яка здійснюється особою нерегулярно, але не більше 40 годин на місяць.

Для цілей цієї глави:

Домогосподарством вважається сукупність осіб, які спільно проживають в у одному житловому приміщенні або його частині, забезпечують себе всім необхідним для життя, ведуть спільне господарство, повністю або частково об'єднують та витрачають кошти. Ці особи можуть перебувати у родинних стосунках або стосунках свояцтва, не перебувати у будь-яких з цих стосунків, або бути і в тих, і в інших стосунках. Домогосподарство може складатися з однієї особи

Роботодавцем вважається фізична особа, яка є одним із членів домогосподарства.

Стаття 173³. Правовий статус домашніх працівників та особливості його регулювання

З урахуванням специфіки домашньої праці та особливостей умов праці, передбачених цим Кодексом, домашні працівники користуються усіма трудовими правами та гарантіями, передбаченими законодавством про працю, в тому числі на безпечні та здорові умови праці.

З домашніми працівниками укладається трудовий договір (контракт), який є основним документом для виникнення, зміни та припинення трудових відносин та взаємних прав та обов'язків, що з них виникають, а також для допуску домашнього працівника до роботи після здійснення роботодавцем повідомлення центрального органу виконавчої влади з питань забезпечення формування та реалізації державної політики з адміністрування єдиного вн

еску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування про прийняття домашнього працівника на роботу.

Трудовий договір (контракт), укладається в письмовій формі у двох примірниках, що мають однакову юридичну силу і зберігаються у кожної із сторін.

Укладений з домашнім працівником трудовий договір (контракт) обов'язково має містити:

- 1) повне ім'я та адресу роботодавця та працівника;
- 2) місце роботи домашнього працівника;
- 3) дату початку дії договору та, у випадку укладення строкового трудового договору (контракту), дату його закінчення;
- 4) вид та обсяг роботи домашнього працівника;
- 5) розмір заробітної плати, спосіб розрахунку та терміни її виплати;
- 6) тривалість робочого часу і відпочинку для домашнього працівника, зокрема умови надання щорічної оплачуваної відпустки;

Трудовий договір (контракт), укладений з домашнім працівником може передбачати додаткові порівняно з чинним законодавством права, гарантії, соціально-побутові пільги та взаємні зобов'язання сторін.

Сторони самостійно вирішують питання щодо необхідності ведення первинної облікової документації та трудової книжки домашнього працівника.

Не допускається прийняття на роботу домашніми працівниками осіб, молодше 16 років.

Стаття 173⁴. Додаткові права, гарантії та умови праці домашніх працівників, які проживають у домогосподарстві

У трудовому договорі (контракті) з домашнім працівником може бути передбачено можливість платного чи безоплатного надання роботодавцем житла домашньому працівнику в користування.

Надане домашньому працівникові житло має відповідати основним вимогам законодавства, які ставляться до жилих приміщень.

У випадку платного надання житла для проживання домашньому працівникові, такі відносини регулюються актами цивільного законодавства, а роботодавець не має права самостійно проводити відрахування із заробітної плати в рахунок плати за користування таким житлом.

Домашньому працівникові має бути забезпечена повага до його честі, гідності та недоторканності особистого життя.

Домашній працівник не має права без дозволу роботодавця розголошувати будь яку конфіденційну інформацію та персональні дані стосовно членів домогосподарства, яка стала йому відома у зв'язку з виконанням своїх трудових обов'язків та спільним проживанням з ними.

Стаття 173⁵. Робочий час та час відпочинку домашніх працівників.

На домашніх працівників поширюються загальні положення щодо тривалості робочого часу та часу відпочинку з урахуванням особливостей, передбачених даною статтею.

Якщо у зв'язку із специфікою домашньої праці неможливо дотримати передбачену законом щотижневу тривалість робочого часу, допускається за провадження підсумованого обліку робочого часу з тим, щоб тривалість робочого часу за місячний обліковий період не перевищувала нормального числа робочих годин.

Домашній працівник самостійно веде свій облік робочого часу у зручній для нього формі та погоджує його з роботодавцем у визначені за угодою сторін строки, якщо інше не передбачено трудовим договором (контрактом).

Залучення домашніх працівників до надурочних робіт провадиться за їх письмовою згодою і не повинне перевищувати граничні норми застосування надурочних робіт. Виконання роботи у вихідні, святкові та неробочі дні допускається тільки за письмовою згодою домашнього працівника.

Робочий день домашнього працівника може бути поділений на частини з тією умовою, щоб загальна тривалість роботи не перевищувала встановленої тривалості робочого дня, при цьому домашній працівник може на власний розсуд розпоряджатися вільним від роботи часом.

У особливих випадках, коли у роботодавця може виникнути потенційна необхідність залучення домашнього працівника до домашньої праці, такий працівник може залучатися до чергування.

Чергуванням вважається період вільного від роботи часу, яким домашній працівник не може розпоряджатися на власний розсуд, оскільки повинен перебувати в готовності терміново з'явитися за викликом роботодавця з метою подальшого виконання своїх трудових обов'язків.

Домашній працівник може бути залучений до чергування не більше одного разу на тиждень.

Час перебування домашнього працівника на чергуванні оплачується в розмірі, визначеному трудовим договором (контрактом).

На домашніх працівників не поширюються вимоги про обов'язковість погодження чи отримання дозволу виборного органу первинної профспілкової організації (профспілкового представника) підприємства, установи, організації при запровадженні підсумованого обліку робочого часу (стаття 61)

та при залученні домашніх працівників до надурочних робіт (стаття 64), роботи у вихідні, святкові та неробочі дні (стаття 71).

Час, витрачений домашніми працівниками на супровід членів домогосподарства на відпочинку включається до робочого часу.

Стаття 173⁶. Особливості припинення трудового договору (контракту) з домашніми працівниками.

Трудовий договір (контракт) з домашнім працівником може бути припинений з ініціативи однієї зі сторін.

Про бажання припинення трудового договору (контракту) відповідно до пункту 1 статті 40 цього Кодексу роботодавець повинен повідомити домашнього працівника у строк не менше ніж за 14 днів, якщо інше не передбачено трудовим договором (контрактом).

Розірвання трудового договору (контракту) з ініціативи домашнього працівника відбувається у строки та на умовах, передбачених статтями 38, 39 цього Кодексу, якщо інше не передбачено трудовим договором (контрактом). Домашній працівник має право негайно розірвати в односторонньому порядку трудовий договір (контракт) з роботодавцем у випадку вчинення що до нього членами домогосподарства умисних дій, які посягають на честь, гідність або недоторканність особистого життя домашнього працівника.

Про факт та підстави припинення трудового договору (контракту) з домашнім працівником роботодавець письмово повідомляє центральний орган виконавчої влади з питань забезпечення формування та реалізації державної політики з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування протягом трьох днів з дня звільнення домашнього працівника.

Домашній працівник може вимагати від роботодавця внесення ним до трудового договору (контракту) окремого запису про припинення такого трудового договору (контракту).

Стаття 173⁷. Особливості здійснення контролю за додержанням законодавства про працю щодо домашніх працівників

Посадова особа центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю має право проводити в домогосподарстві роз'яснювальну роботу про найбільш ефективні способи дотримання законодавства про працю, моніторингу стану його дотримання, у тому числі щодо оформлення трудових відносин.

На запит центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю фізична особа зобов'язана надавати інформацію щодо факту виконання фізичними особами робіт, пов'язаних з обслуговуванням домогосподарства.

У разі наявності обґрунтованих даних щодо використання домогосподарством праці інших фізичних осіб, посадовим особам центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю має бути забезпечено можливість проведення конфіденційної розмови з фізичною особою, яка виконує роботу, пов'язану з обслуговуванням домогосподарства.”;

13) частину першу статті 232 доповнити пунктом 1¹ такого змісту:

„1¹) домашніх працівників;”;

14) частину першу статті 233 викласти в такій редакції:

„Працівник може звернутися з заявою про вирішення трудового спору безпосередньо до районного, районного у місті, міського чи міськрайонного суду в тримісячний строк з дня, коли він дізнався або повинен був дізнатися про порушення свого права, а у справах про звільнення - в місячний строк з дня вручення копії наказу про звільнення або з дня видачі трудової книжки, а для домашніх працівників - з дня припинення трудового договору .”;

15) у статті 259:

слова «фізичними особами – підприємцями» замінити словами «фізичними особами»;

16) у частині другій статті 265:

у абзаці першому слова «фізичними особами – підприємцями» замінити словами «фізичними особами»;

абзац другий викласти в такій редакції:

„фактичного допуску працівника до роботи без оформлення трудового договору (контракту), оформлення працівника на неповний робочий час у разі фактичного виконання роботи повний робочий час, установлений на підприємстві, та виплати заробітної плати (винагороди) без нарахування та сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та податків (крім випадків, коли платником єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та податків є сам працівник) - у десятикратному розмірі мінімальної заробітної плати, встановленої законом на момент виявлення порушення, за кожного працівника, стосовно якого скоєно порушення, а до юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців, які використовують найману працю та є платниками єдиного податку першої - третьої груп, застосовується попередження;”;

2. У Законі України „Про оплату праці” (Відомості Верховної Ради України, 1995 р., № 17, стаття 121):

частину другу статті 30 доповнити словами „крім випадків, передбачених законом”.

3. У Законі України „Про охорону праці” (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., № 2, ст. 10):

- 1) у частині другій статті 5 слова „про надомну роботу” виключити;
- 2) частину третю статті 14 викласти в такій редакції:

„При використанні праці домашніх працівників, а також при виконанні роботи за трудовим договором про дистанційну роботу працівник самостійно несе відповідальність за забезпечення безпечних і нешкідливих умов праці на ньому, а роботодавець несе відповідальність за безпечність і належний технічний стан обладнання та засобів виробництва, що передаються працівнику для виконання роботи. При виконанні роботи за трудовим договором про надомну роботу визначене працівником робоче місце має характеризуватися наявністю закріпленої зони, технічних засобів (основних виробничих і невиробничих фондів, інструменту, приладів, інвентарю) або їх сукупності, необхідних для виробництва продукції, надання послуг, виконання робіт або функцій, передбачених установчими документами.”.

4. У Законі України „Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування” (Відомості Верховної Ради України, 2015 р., № 11, ст. 75; 2017 р., № 40-41, ст. 383; 2020, № 17, ст.106):

- 1) у частині другій статті 22:

після абзацу третього доповнити новим абзацом такого змісту:

„Допомога по тимчасовій непрацездатності внаслідок захворювання або травми, не пов’язаної з нещасним випадком на виробництві, виплачується Фондом застрахованим особам, які працюють домашніми працівниками, починаючи з першого дня непрацездатності за весь період до відновлення працездатності незалежно від звільнення, припинення підприємницької або іншої діяльності застрахованої особи в період втрати працездатності у порядку та розмірах, встановлених законодавством”;

у зв’язку з цим, абзаци четвертий, п’ятий вважати відповідно абзацами п’ятим, шостим;

- 2) у частині першій статті 35 пункт 1 викласти в такій редакції:

після абзацу четвертого доповнити новим абзацом наступного змісту:

„1) особи, які працюють на умовах трудового договору (контракту) (крім домашніх працівників, які не беруть добровільну участь у системі загальнообов’язкового державного соціального страхування), цивільно-правового договору, на інших підставах, передбачених законом, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форми власності та господарювання, у тому числі в іноземних дипломатичних та консульських установах, інших представництвах нерезидентів, або у фізичних осіб, а також обрані на виборні посади в органах державної влади, органах місцевого самоврядування т

а в інших органах, фізичні особи - підприємці, особи, які провадять незалежну професійну діяльність, домашні працівники, які беруть добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування, члени фермерського господарства, якщо вони не належать до осіб, які підлягають страхуванню від нещасного випадку на інших підставах;”;

4. у Законі України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" (Відомості Верховної Ради України, 2011 р., № 2-3, ст. 11 із наступними змінами):

1) у частині першій статті 4:

абзац четвертий пункту 1 викласти в такій редакції:

„фізичні особи, які забезпечують себе роботою самостійно, та фізичні особи, які використовують працю інших осіб на умовах трудового договору (контракту) (крім випадків використання праці домашніх працівників);”;

2) частину чотирнадцяту статті 8 доповнити новим абзацом такого змісту:

„Єдиний внесок для осіб, які є домашніми працівниками і беруть добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування встановлюється у розмірі 22 відсотки до суми нарахованої кожній застрахованій особі заробітної плати за видами виплат, які включають основну та додаткову заробітну плату, інші заохочувальні та компенсаційні виплати, у тому числі в натуральній формі, що визначаються відповідно до Закону України "Про оплату праці";”;

3) у статті 10

частину першу доповнити абзацом шостим такого змісту:

„домашні працівники.”;

у частині другій слова „в частині першій цієї статті” замінити словами „в абзацах третьому, п'ятому частини першої цієї статті”;

у пункті 1 частини восьмої після абзацу другого доповнити новим абзацом такого змісту:

„за бажанням домашнього працівника у випадку припинення трудового договору з роботодавцем;”;

у зв'язку з цим, абзац третій вважати відповідно абзацом четвертим;

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності протягом шести місяців з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України у шестимісячний строк з дня опублікування цього Закону привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом.

3. Фонду соціального страхування України у шестимісячний строк з дня опублікування цього Закону привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом.

Голова
Верховної Ради України

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: КОНСТАНКЕВИЧ ІРИНА МИРОСЛАВІВНА
Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA104000000B16C64006462E001
Дійсний до: 16.12.2021 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 238д9/1-2021/203572 від 22.06.2021

554710